

ՀԱՅՐԵՆԻԳ

Լ Ր Ա Գ Ի Ր

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅԻՆ, ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

ԱԶԳԱՅԻՆ

Ազգային ժողովը նիստ ունի յառաջիկայ երեքշաբթի (20 դեկտ.) ի Պատրիարքարան դռնփակ:

Ատենը պիտի բացուի ճիշդ ժամը 7ին և գոցուի 10 ին:

Հրաւիրեալ են երեսփոխան Էֆէնտիները՝ իրենց ազգասիրական պարտականութիւնը կատարելու փութալ:

1877 դեկտ. 17 Ի դիմաց Ս. Հօր

Պ. Փ. Աբգարեան Գ. Գալստիան ԾՐԱԿԱՐԳ

Խնդիր հրաժարման Ս. Պատրիարք Հօր:

Ազգային ժողովը առաջին ատենապետ վսեմափայլ Ստեփան Գալստիանեան յառաջիկայ չաբթու վիճենայէն մայրաքաղաքս կը վերադառնայ:

— Նոր Դար դադարեալ լրագրոյ համար Գումգափուի մէջ բարեսէր անձանց միջոցաւ հանդանակութիւն մը բացուած է:

ԴՊՐՈՑ ԵՒ ԱԶԱՏՈՒԹԻՒՆ

ԽԴ.

Ճ Ա Ռ

ՅԱՂԱԳՍ ԱՄՈՒՍՆՈՒԹԵԱՆ

Արտասանեալ ի Ս. Լուսաւորչեան օրիորդաց

վարժարան ի Գումգափու 18 Տրէ 4370

Կ. Պօլիս

(Շուր. Կ. Բէ. 394)

Այժմ խօսինք ամուսնական կենաց օգուտներուն վրայ:

Չեմ յիշեր ո՞ր հեղինակը կըսէ թէ Մովսիս օրէնքը եթէ լաւագոյն մաս մ'ունի, այդ եւս ամուսնութիւնը արգիլելն է. զի ամուսնական կենաց օգուտները խիստ շատ են:

Ամուսնական կեանքը օգտակար է, վասն զի մարդկային կրից և զգացմանց չափ մը սահման մը կը գծէ, որով չափաւորութեան մէջ կը գտնուի մարդ:

Ամուսնական կեանքը օգտակար է, վասն զի սա՛ մեր զգացումները կը մշակէ և կ'ազնուացնէ: Թո՛ղ չըսէ մարդ թէ ամուսնի մը կարող է ա՛յնքան փափուկ զգացումներ յինքն անուցանել քան երբէք ամուսնացեալ մարդ, զի սոյն վերջինը արդէն զգացմանց վառարանին մէջ խորասուզուած է որուն չափ կարելի չէ այլուր գտնել, զի նա որ կընոջ խանդաղատանքը, մանկիկին քաղցր

ժպիտն ու թոթովանքը կը տեսնէ ու կը լսէ, անկարելի է բաղդատել ա՛յն մարդուն հետ որ զուրկ է այս սքանչելի տեսարանէն:

Ամուսնի մը կրնայ շատ զմայելի տեսարաններու ականատես ըլլալ և յափըշտակուիլ, բայց չունի այս տեսարանիս քաղցրութիւնը զոր բնութիւնը կը հեղինակէ և ամուսնական կեանքը զայն նուիրագործէ: Ամուսնական կեանքը օգտակար է, վասն զի այն մարդը՝ որ սէր և զգացում ունի իւր կնոջ և զաւակին վրայ, որք անուշգեղութիւն, ապրիլ կուղին, անշուշտ այս պահանջողութիւնը զինքը պիտի դրդէ աշխատելու և աշխատութիւնը անտեսութեամբ մխելու. որով ամուսնական կեանքը մէկ կողմէն զմարդ աշխատութեան և դործունէութեան մղելէ զատ՝ միւս կողմէն աշխատութեան արդիւնքը օգտակարին գործածելու կ'առաջնորդէ: Ամուսնական կեանքը օգտակար է, զի ազգասիրութիւնը և հայրենասիրութիւնը իբր ի հայելոյ սորա մէջ կը բովանդակին: Նա՛ որ իւր կինը իւր գաւակունքը իւր ընտանիքը կը սիրէ, բնականաբար իւր այս ազնիւ զգացումը պիտի տարածուի ընտանեաց ա՛յն համախմբութեան վրայ որ ազգ կամ հայրենիք կը կոչուի:

Եւ նա՛ որ ընտանիք չունի և կամ թէ իւր ընտանեաց վրայ սէրը կը պակսի, կարելի՞ է որ իւր ազգը իւր հայրենիքը սիրէ, նախապէս ո՞րն աւելի մօտ է, ո՞րն աւելի բնական է:

Պատմութեանց մէջ ինչպէս կը տեսնենք, Հին-Յունաստանի և Հռոմայնայն զինուորներն աւելի՛ առաքինացան, նոքա աւելի՛ դիւցազնաբար պատերազմացան որք ամուսնացեալ էին, կնոջ այր և զաւակաց հայր էին:

Ամուսնական կեանքը օգտակար է, վասն զի մարդկային ազգի սերունդը եթէ յաջորդաբար պիտի շարունակէ, եթէ հայրենեաց անդամներ պիտի պատրաստենք, եթէ մեր՝ մեր նախահայրերէն առած կեանքը պարտական ենք մեր յետագայից թողլով կենաց այս կամուրջէն չուելու, եթէ իւրաքանչիւր անհատ պարտական է իւր սկսած գործը յառաջ վարելու իւր անունը անմահացնելու և իրեն յաջորդ ձգելու, ուրեմն պարտք մ'է ամուսնական կեանքը:

Ամուսնական կեանքը օգտակար է,

վասն զի, սա ո՛չ միայն մեր զգացումներն ազնուացնէ, ո՛չ միայն մեզ տնտեսութիւն ուսուցանէ, ո՛չ միայն զմեզ գործունեայ աշխատասէր և բարի քաղաքացի կը շինէ, այլ նաև զմեզ գաղանական կեանքէ կը փրկէ. ի՛նչ է ամուսնի կեանքը — ո՛չ այլ ինչ բայց եթէ եղէք մը որ ամէն հովէ կը տարուբերի, կրից անզուսպ և անյադ հնոց մը որ տաշեղի պէս փոքրիկ կայծէ մը կը բռնկի, մինչդեռ ամուսնացեալ մարդը հեղեղելով անցնի այն խաբուսիկ և պատիր երեւոյթէն որ այլ եւս իւր սրտին չաղդեր. զի օտար է, զի անախորժ է, զի գաղանական է. վերջապէս ամուսնական կեանքը օգտակար է, զի սա չափաւորութեամբ կը հրամայէ իւր ենթակայներուն բնութեան այս վայելքը վայելել քաղցրութեամբ, սուրբ ամեն քարշուծենէ, որն որ մէկ կողմէն բնութեան իրեն պատրաստած վայելքը ճաշակելէ զատ փիղիքապէս ալ բնութեան իւր պարտքը կատարած կըլլայ և շնութեան մէջ չընկնիր:

Ձի նա որ առօղջ և առնական մարդ է, անպատճառ կը պահանջէ բնութեան այս կարիքը, ըստ որում կամ գաղտագողի պիտի չնայ կամ պիտի գիճէ, որք երկոքին եւս իրենց դժոխային ազգեցութիւնն ունին մեր կենաց վրայ:

Նոքա որք դժբաղդութիւն ունեցած են այս վտանգաւոր ընթացքին ենթարկուելու, կը հրաւիրեմ եղբայրաբար կարգալ լուսահոգի Արմենակ Հայկունիի Գրեթ Ծագիւնի, Գրեթեան Երեմիայի առնուն օգտակար աշխատութիւնները:

Օրհնեալ ըլլան այս և սոցա նման այն գրքերը որք ուղղակի ժողովրդեան վրաց և պիտոյից վրայ կը խօսին, թէ երբեմն անիծուած բանագործաւ իսկ ըլլան տգիտութեան երեսէն:

Կարծենք բաւական յաջողեցանք ամուսնական կենաց օգտակարութիւնը հաստատելու:

Այժմ խօսինք անապան ամուսնութեան վրայ:

Բնութիւնը՝ այն գերագոյն հեղինակ կը ամեն բանի համար ժամանակ և եղանակ մը գծած է արարածոց:

Այսպէս քանի որ ամուսնութիւնը բնութեան մէկ պատուական պարգեւն է, այս ալ ունի իւր ժամանակը, այս ալ ունի իւր եղանակը:

Առ հասարակ ամուսնական եղանակ ընդունուած է արանց համար 20 էն 40 տարեկան, կանանց համար 18 էն 30 տարեկան. սոյն տարիքները կարելի է փոխել այսինքն աւելի իջնել կլիմային և մարդոց կազմուածքին համեմատ. օրինակի համար Հայաստանցի կտրին տղայ մարդուն համար 18 տարեկան և օրիորդի համար 15 տարեկան բաւ իսկ է:

Արք 40 տարեկան աղջկունք 30 տարեկան եթէ ամուրի մնան, ըսել կըլլայ թէ իրենց կենաց բեղուն և անոյշ օրերը ընդունայն անցուցած են:

Իսկ երբ սոյն տարիքները լրացած, երբ իրենց կենաց գարունը աւարտած և ամուր անցած, աշնան մէջ իբր թօշնած տներ և ամուսնական կենաց մէջ թեւակոխեն, աշխարհ մտնեն, այլ եւս աշխարհէ պոյ՛նչ հրապոյր ի՛նչ քաղցրութիւն կրնայ ունենալ իւր ապագաման ասպնջականներուն. ո՛չ ապաքէն այս կը նմանի այն մարդուն որ տերեւութափի մօտ պարտեղ իջնէ ծաղիկներ քաղելու:

Ո՛չ, ո՛չ, ապարդիւն ճիգ: Բնութիւնը՝ այլ եւս երես դարձնէ ուշ միացող այս հիւրերուն որոց զգացումը կոշտացած, քիմքը վայրենացած, ճաշկը խանգարուած են, և չունին այլ միութարութիւն բայց եթէ հառաչել և ափսոսալ:

Իրաց այս վիճակին մէջ ամուսնական կեանքը ի՛նչ հրապոյր կրնայ ունենալ, և այն փտած մէկն փտած մարմինէն ի՛նչ արդիւնք կարելի է արտադրուիլ, բայց եթէ վտիտ և հիւանդոտ արարածներ, որք աւելի մաշին, աւելի հիւծին, քան թէ ապրին: Խանձուին քան թէ օդ ծըծեն:

Դժբաղդութիւն մ'է ըսել թէ մայր քաղաքներու մէջ արդէն պատանեկութիւնը երիտասարդութեան, երիտասարդութիւնը ծերութեան հասած են այլ և այլ պատճառներով. ապա ուրեմն եթէ սոքա եւս իրենց սոյն կոչման յամենան, ի՛նչ արդիւնք կարելի է ձեռք ձգուիլ այս օրինակ ամուսնութենէ:

(Շարունակել)

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ՀԱՇՏՈՒԹԵԱՆ ՀԱՒԱՆԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

Բ. Դրան կողմանէ խրկուած չըլաբերականին ի մասին միջամտութեան Գաղղիայէն դեռ պատասխան չլայ:

Աւստրիա համակիր ընդունաւ մը պատասխանեց. բայց կըսէ թէ չըլաբերականին մէջ նշանակեալ հիմունքը անբաւական են:

Լէվանթ կըսէ, թէ Անգղիա Ռուսիոյ առաջարկած հետեւեալ պայմանները Բ. Դըրան հաղորդեր է, որովք Ռուսիա զինադադար կընդունի եղեր:

1. Ասիոյ սահմանաց ճշդութիւն.

2. Նեղուցներուն բացուիլը.

3. Բուսանիոյ անկախութիւն.

4. Դեսպանութողովին Պուլղարիոյ համար գծած ծրագրին ընդունուիլը.

5. Սերվիոյ և Գարատաղի խնդիրները

պահել ներքին բանակցութեամբ որոշելու համար:

Այս պայմաններով Ռուսիա զինադադար կնքելու կողմն քլլալով, Բ. Դուռը ասոր վրայ կը խորհրդակցի և մինչև իսկ կըսուի թէ 21 աւուր զինադադար մը կնքուելու վրայ է:

Ուրբաթ օրէ ի վեր լուր կը պտըտի թէ կարին ինկած է:

Լէվանթ կըսէ, թէ հինգշաբթի իրիկուն մինչև ժամը 4 (ըստ եւրոպ.) Դարին դեռ ինկած չէր. և իւր ստացած տեղեկութիւնք կը հաստատեն, թէ վրտանգը այսօր այնքան աւելի մեծ չէ, քան զոր չէր երեք շաբաթէ ի վեր:

Ահմէտ Մուխթար փաշա Պօլիս կանչուած քլլալով, Ասիոյ ընդհանուր հրամանատարութեան պաշտօնը իսմայիլ Հագագը փաշայի յանձնուած է: Մուխթար փաշա փութով Պօլիս գալու հրաման ստացեր է, և Տրապիզոն մեկնել է շոգենաւին հասնելու համար:

Ֆէյդի փաշա (Քօլման զօրավարը) որ Մուխթար փաշայի սպայակոյտին գլուխն էր, միևնոյն պաշտօնով իսմայիլ Հագագը փաշային քոյն է եղեր և այս առթիւ Մէճիտիյէի առաջին կարգի պատուանշան ստացեր է:

Սուլէյման փաշայի քառանկեան բանակին տեղակալներէն մին Ասաֆ փաշա որ Գաւաքէօյի զօրաբաժնին հրամանատար է, Քօսովայի կուսակալութեան զինուորական զօրութեան ընդհանուր հրամանատար անուանել է:

Էրէյլի (Սեւ ծով) գալմագամը իտալէյի մահսուէի հեռագիր մ'ողղելով, կը ծանուցանէ թէ Տրապիզոնի Մէրսին թղթատար շոգենաւը Պօլիս գալու ատեն, ինէպօլուի քով երկու ռուսական շոգենաւէ թնդանթի բռնուելով պարտաւորել է 800 զինուորով, ճամբորդներով և 200,000 ոսկոյ արծէքով անձնատուր քլլալու: Ռուսք զայն ռուսական նաւահանգիստ մը տարեր են:

Պուլղարէյէն Օսման փաշայէն եկած հեռագիր մը վեհապառ Մուխթարին շնորհակալութիւն կը յայտնէ և կըսէ թէ վէրքը աղէկ է:

Օսման փաշայէն եկած ուրիշ երկու հեռագիր ալ որոց մին Բեուֆ փաշայի և միւսը Մահմուտ փաշայի ողղեալ են, Օսման փաշայի և իւր սպայից առողջ վիճակի մէջ և Պեսարապիոյ ֆիշնէվ քաղաքը երթալը կը ծանուցանեն:

Ադրիանուպօլսոյ գաւառին պաշտօնական լրագիրը կը ծանուցանէ թէ Բուսէլի ընդհանուր հրամանատարը դեկտ. 23 ին զօրաց գունդով մը հոն հասնել վերջը Ֆիլիպէ մեկնել է: Ահմէտ Էյուպ փաշա 23 ին Շիքքայէն Ադրիանուպօլիս հասեր է: Հիւսիսային Բուսէլին ամբողջ ձիւնով պատեր է:

Սօֆիայէն անդին եղած դիրքերէն յետո նահանջման շարժում մը կը ծանուցանեն և կերելի թէ Շաքիր փաշա նոյն տեղէն ետ քաշուել է:

Լէվանթ կըսէ թէ շատ հաւանական է որ Սօֆիայի ոչ պատերազմիկ ժողովըրդեան քաղաքը պարպելու հրաման քլլայ:

Սիւլէյման փաշա 27 ին հեռագրած էր Նոյն գլխերը Պալքանաց զանազան տերուն վրայ Բամարլի, Երլաղի և իղլատի մէջ մինչև Խային Պողազ ռուսական հետազօտիչներ տեսնուել են:

Տէրվիշ փաշայի Պաթուկէն 28 և 29 թիւերով զարկած հեռագրաց նայելով 27 ին Հօպարթ փաշա Փօթի կողմը ծովային հետազօտութիւն մ'ըրեր և յետոյ ծովեզերեայ Շէկուէհ քաղաքը ռմբակոծել է, որով քանի մը աղօրիք և տուն փլեր են: Յետոյ ծովային զօրաց գունդ մը դուրս ելնելով, Ռուսաց յառաջապահ զօրքերը վանել է:

Լէվանթ կըսէ թէ Պաթուկի նաւատորմին քովերը որուն Հօպարթ և Ահմէտ փաշայները կը հրամայեն, Ռուսք ծովառումը նետեր են. բայց արդիւնք մը չէ ունեցեր: Հետեւեալ օր հինգ խոշոր ծովառումը գտեր են ծովեզրին մօտ:

Ասիոյ ընդհանուր հրամանատար իսմայիլ Հագագը փաշա 28 թիւով կը հեռագրէ թէ Կարնոյ մէջ զինուորական գործողութիւն մը տեղի ունեցած չէ մինչև նոյն օրը:

— Քաղաքային զինուորներէն հինգ հօգի Արիսթարքի պէյ և Գօսթաքի էֆէնտի (Յոյն) Էտկար պէյ և Իլիաս էֆէնտի Չայեան (Հայ) և Սալօմօն էֆէնտի (Եբրայեցի) վեհ. Սուլթանին թիկնապահ անուանեցան:

— Կայսերական բանակի նպաստից մասնաժողովը, որոյ նախագահն է Նամըգ փաշա, մինչև այսօր 600,000 ոսկի հաւաքել է, որուն 50,000ը Հնդկաստանէն խրկուած է: Սոյն մասնաժողովը սկսած է բոլոր հիւանդանոցները պտըտելով նպաստ բաշխել, իւրաքանչիւր վիրաւորեալ սպայի 200 և զինուորի 100 զրուշ, նոյնպէս հիւանդ սպայի 100 և զինուորին 50 զրուշ տալով:

Ն Ի Շ Ի Բ Ե Ր Դ Ը

Նիշ, որուն վրայ կուղղուին Սերվիացւոց ջանքերը ինչպէս նաև վիտինի վրայ, սերվիական սահմանագլխէն 16 քիլօմէթրօ հեռի շինուած քաղաք մ'է, Նիշավայի գետին վրայ որ արեւելքէն յարեւմուտս հոսելով, քաղաքին ներքև Մօրավայի մէջ կը թափի: Նիշ գետին ալ եղերքին վրայ միջնաբերդով մը ամրացեալ և զօրացեալ է, որ 20-25000 բնակիչ ունի, մէկ քառորդը տաճիկ և Բօսովայի կուսակալութեան մայրաքաղաքն է: Բիւրօթէն, Սօֆիայէն, Ֆիլիպէն և Անդրիանուպօլսէն անցնող ճամբայ մը Նիշը Պօլսոյ հետ հաղորդակցութեան մէջ դըրած է: Դեկտեմբերի առաջին օրերէն սկսեալ այն պահուն յորում կը կարծուէր թէ Սերվիոյ հետ պատերազմը նորէն պիտի սկսի, տաճիկները Նիշի պաշտպանութիւնները աւելցնելու աշխատեցան: Նիշի պահապան զօրքը որ հինգ վաշտէ և որսորդաց գումարտակէ մը բաղկացեալ քլլալով Նիշի ընդարձակ ամրութիւնները պաշտպանելու անկարող կը գտնուէր, Հագագը փաշայի միջոցաւ չորս վաշտ րէտիֆ և գաւառին Տաճիկ և Արնաուտ բնակիչներէն 2500 մուսթահֆըզ ընդունելով զօրացաւ:

Քրիստոնեայք զէնք չառնելով զօրքերը հազուեցնելու զրկուեցան : Բայ ասկէ փոքր Ասիայէն եկած Չէրքէզներուն հետ վեց վաշտ ևս պիտի կազմուի : Ամբողջեանց շինութիւնք ալ սկսած են . կորիճա և Մրամօր բերդերը մեծցնելով հողաբլուրներով զօրացան . ուրիշ չորս ամբողջ ալ շինուելու վրայ են : Քաղաքը 12,000 հազար հոգւոյ համար վեց ամբողջեան պաշարով պիտի պարէնաւորի : Նորադրոյն լուրեր կը ծանուցանեն, թէ Սերվիացիք հարաւային և արեւելեան կողմը սահմանադրութիւն անցեր են : Հարաւային կողմը Նիշի ուղղութեամբ Մրամօրը սահմանադրութիւն բաժնող գիւղերը գրաւեր են, ինչպէս նաև Բիրօթի (Շարքէօյ) ճամբուն վրայ Ագ-բալանքան (Մուսթաֆա փաշա) : Արեւելեան կողմն ալ Վիտինի ուղղութեամբ Քալիշ գնդապետը Ատիէն գրաւեր է գեկտ 17ին առանց ընդդիմութեան :

Թրիէստէի չոգենաւը հետեւեալ հեռագիրները բերաւ :

Հոնտրա 21 դեկտ.— Վիէնայէն եկած մէկ հեռագրին նայելով, կէս պաշտօնական լուրերը կը ծանուցանեն թէ Անգղիա այժմ Պօլսոյ հետ կը բանակցի, որպէսզի Տարտանէլը պատերազմական նուաւորու համար բաց մնայ : Միւս կողմանէ Անգղիա Օսմ. կառավարութիւնը կը ստիպէ Ռուսիոյ խնդիրներն ընդունելու յայտարարելով թէ Պօլսոյ դեսպանաժողովին որոշմանցը կը հաւանի զոր մինչ ցայսօր մերժած էր : Վիէնայէն եկած ուրիշ հեռագրի մը նայելով, Աթէնքէն եկած լուրեր կը ծանուցանեն թէ Պ. Թրիքուրի ծանուցագիր մը խրկեր է Պօլսոյ յունական գաւառաց ինքնօրինութիւն խնդրելով և սպառնալով զինու զօրութեամբ խնդրել թէ Բ. Դուռը իւր խնդիրը մերժէ :

Վիէնայէն եկած ուրիշ հեռագիր մ'ալ որ Տէյլի Թէլէկրաֆի զարնուած է, կըսէ. « Աւստրիական կառավարութիւնը տեղեկացաւ որ Անգղիա երեք օրոշ միջոց ընտրեր է, այն է, 1. Անկախ գործողութիւն Անգղիոյ, 2. Դաշնակցութիւն Անգղիոյ ընդ. Բ. Դրան, 3. Համամտութիւն ի մէջ Անգղիոյ և Ռուսիոյ : Սոյն երեք միջոցը խորհրդարանին ներկայացուելէ առաջ անհրաժեշտ նշանակուելու է նախ ճշդիւ գիտնալ թէ Ռուսիա Պալքանները անցնելէ վերջը ինչ պիտի ընէ և թէ հաշտութեան համար ինչ պայմաններ պիտի խնդրէ :

Օտէսա. 20 դեկտ.— Չարը կէս օրին Բաթտէնիա հասնելով, տեղական իշխանութեանց, ազնուականաց, կղերիկ և Օտէսայի թաղապետութեան կողմանէ մեծաւ հանդիսիւ ընդունուեցաւ :

Պուքէշ. 20 դեկտ.— Աղէքսանդր կայսրը սահմանադրութիւն անցնելէ վերջը շնորհակալութեան հեռագիր մը ուղղեց Ռումանիոյ իշխանուհւոյն իւր երկրին մէջ գտած ընդունելութեան համար : Հեռագիրը սապէս կը վերջանայ. « Իցի՛ւ թէ Աստուած օգտակար և փառաւոր հաշտութիւն մը շնորհէր մեզ : »

Օսման փաշա այսօր Ջիմիճայէն փեթ-

րօիէնի գնաց անկէ Պուքէշ երթալու համար : Գերմանիոյ կայսրը հեռագրաւ կարողութիւն իշխանին և Ռումանական բանակին շնորհակալութիւն յայտնեց : Երկաթեայ խաչի պարգևը շնորհեց կարողութիւն իշխանին, Չարէվիլին և Վլատիմիր մեծ գուքսին : Այնպէս կը կարծուի թէ իշխանը անգամ մը Պուքէշ վերադառնալէ վերջը այնուհետև միայն երբեմն երբեմն բանակը աչքէ անցընելու պիտի երթայ. բանակին գործը պիտի ըլլայ Դանուբի եզերքի բերդերուն պահպանութիւն ընել և Վիտինը պաշարել :

Եւ սակայն զորոյ կը պտըտի թէ 10000 հոգիէ բաղկացեալ Ռումանական բանակ մը ռուսական գործողութեանց պիտի մասնակցի և մինչև իսկ Պալքաններէն անդին պիտի անցնի : Զինախառն և կարկտախառն փոթորիկ մը ելաւ. երկաթուղին ոչ կրցաւ մեկնիլ և ոչ հասնիլ : Խորհրդարանը զինուորականաց օրբերուն վերաբերեալ օրէնքին վիճաբանութիւնն սկսաւ : Լիւփիւ զօրավարը Նիկօքօլի կառավարչութենէն հրաժարան տուաւ : Կլոպ հետեւեալ հեռագիրը կը հրատարակէ. « Հօրվաթօլի Ռուսաց հետ միացաւ : »

Հոնտրա. 20 դեկտ.— Փալ Մալ կազէթի պաշտօնէ կը հրատարակէ թէ կոշիկ և մուճակ պատրաստելու համար եղած յանձնարարութիւնները արտաքոյ կարգի բան մը չեն, 1878-1879 ի համար բանակին կարևոր պիտոյքներէն անդին չեն անցնիր :

Պէրլին 19 դեկտ.— Քօրէնսիօնտանս փրօվէնսիալ կէս պաշտօնական թերթը տաճկական կառավարութեան ծանուցագրին վրայ խօսելով այսպէս կըսէ. « Եթէ Տաճկաստան պատերազմէն առաջ եղած տեսակէտով ըմբռնէ գործը, մեզ կը թուի թէ իւր արդի վիճակը և անկէ հետեւելիք կորուստութիւնը ճշդիւ չէ կրցեր գիտնալ : »

Պէրլին 19 դեկտ.— Գերմանական կազէթի խօսքին նայելով, այն լուրը թէ Գերմանիոյ արտաքին գործոց նախարարը Բ. Դրան չըջաբերական ընդունելով այս մասին Ռուսիոյ հետ գործակցելու դիտաւորութիւն յայտնեց, կատարելապէս անհաւանական է : Գրեթէ ըստոյդ է որ այսպիսի կամ ասոր մօտ պատասխան մը Բ. Դրան չէ տրուած : Սոյն թերթը կաւելցնէ թէ Գերմանիա որ տրեւելեան խնդրոյն մէջ ուղղակի շահ չունի, յետ ընդ երկար խորհրդածութեան բռնած չէղբութենէն դուրս ելնելու պատճառ մը չունի :

Ս. ֆէթրսպուրկ. 20 դեկտ.— Ս. ֆէթրսպուրկի կազէթ Ռիւսը կը ծանուցանէ թէ Թօթլպէն զօրավարը Ռուսոնի զօրաբաժնին ընդհ. հրամանատար անուաներ է և թէ Իմէրէթէնսքի իշխանը ալ նոյն զօրաբաժնին սպայակոյտին գլուխ կարգուել է :

Սէմին 19 դեկտ.— Միւսն իշխանը երէկ Միրամօրի Սերվիական բանակը աչքէ անցուց ուր հաստատուած է բանակակեդրոնը : Պէնիճքի զօրավարը Պըրօքիւիլիճէ քաղաքը առանց ընդդիմութեան գրաւեց : Նիքօլի զօրավարը հին

Սերվիոյ 50 գիւղաքաղաքներու տիրեց : Կուրքօ զօրավարը Սօֆիայի կողմը կը յառաջանայ : Ռուսիոյ կայսրը երէկ Ռուսական ընդհանուր սպայակոյտին քով գտնուող անգղիական կցորդ վէլէսլէյ գնդապետը միայն առանձինն ընդունեցաւ :

Վիէնա. 18 դեկտ.— Ռուսական վեց նոր զօրաբաժին կը գումարին անմիջապէս Դանուբ խրկուելու համար :

Պէլկրատէն այսօրուան թուականաւ եկած լուրեր կը հաւաստեն թէ Հօրվաթօլի Ռուսաց հետ արդէն միացեր է :

Պէնտիգիի թղթատարով հետեւեալ հեռագիրը հասած են :

Հոնտրա 22 դեկտ.— Հարթինթըն մարքիզը աղաւաղական կուսակցութեան մեծերը իւր տունը հրաւիրեր է, խորհրդարանի բացման ատեն արեւելեան խնդրոյն վրայ ինչ ընթացք բռնելին որոշելու համար :

Պուքէշէն եկած հեռագրի մը նայելով, փոթորիկը որ Պուկարիոյ և Ռումանիոյ մէջ դեկտ. 28ին սկսաւ, շատ սաստիկ եղեր է : Կը վախցուի որ մի' գուցէ հարկւրաւոր թուրք գերի և անոնց հետ գտնուող ռուս զինուորները ճամբան կորսուած ըլլան : Գոնթրօքէնի մէջ այս կերպով գունդ մը գտնուել է. 40 ձի և 29 մարդ ցուրտէն մեռեր են :

Աթէնքէն Կլոպի զարնուած հեռագիր մը կըսէ թէ Լարիսայէն քիչ հեռի ապրստամբութիւն մը ծագելով, 2000 ապրստամբ զէնք առեր են : Տաճիկ ժողովուրդը փախեր է :

Բալ Մալ կազէթ Պէրլինէն հեռագիր մը կը հրատարակէ, որ կըսէ թէ Գրիւքի գործարանը Ռուսիոյ համար ապրստամբութեան թնդանօթներէ զատ ձուլեալ պողպատէ 13 հատ մեծ թնդանօթի յանձնարարութիւն ընդունել է, որոց իւրաքանչիւրը 30000 ռուպլի կարժէ. ասոնցմէ երեքը յանձնուել են :

Պուքէշ 23 դեկտ.— Բէթրօչանի, Ջիմիճայի և Նիքօքօլի կամուրջները որոնք վերջին մրկէն փաստուած էին, նորոգուեցան : Դանուբի անցքը մակոյկներով եղաւ : Ջիշթօվի և Թրնօվայի մէջ տեղի երկաթուղւոյ շինութիւնը վաւերացաւ կը տարուի այս ձմեռ : Կը հաւաստեն թէ Կուրքօ զօրավարին գունդերը ձիւնէն և ցուրտէն կը նեղուին : Բաւական Ռուսական գունդ 21 ին Պուքէշէն անցան Պուկարիա երթալու համար : Ռուսական դատաւորներ Չէրքսքի իշխանէն կանչուելով Տօպրուճա կերթան երկրին դատական, քաղաքային և առեւտրական կանոններ հաստատելու համար : Իկնաթիէվ զօրավարը հոս է : Բլէվլայի մէջ Ռումանացուց գերի բռնած տաճիկներուն թիւը 6000 է : Ուրիշ 10,000 հոգի եւս պիտի գայ :

Աթէնքէն Լէվանթի կը գրեն թէ վերջին երեքշաբթի օր պաշտօնէից ժողով գումարուել է ներկայ կացութեան վերայ խորհրդակցելու համար : Թղթակիցը կըսէ թէ Չախիս և Տէլիֆօրճի ու է գործողութիւն յետաձգելու կողմը հա-

կեր են . իսկ թրիգուրի և Գումուռնուրոս կարծիք յայտնեց են թէ անմիջապէս գործի ձեռնարկել պէտք է : Զեմպրաքաքի և Տէլիեանի ըսեր են թէ ժողովին մեծամասնութեանը կը հնազանդին : Լէվանթի թղթակիցը կը յաւելու ըսելով թէ բարեկամաց տուած իմաստուն խրատները ի դերն չպիտի ելնեն և Յուստան ներկայ չէղծութենէն առ այժմ դուրս չպիտի ելնէ :

Երկու կրետացի պարագլուխք Հաճի Միխալի և Գրօքիտաս գաղտնի Աթէնքէն կրետէ անցեր են բազմաթիւ զէնք և մթերք տանելով հետերնին :

Դեկտ. 15 թուով Տէյլի Նիւսի հրատարակած մէկ հեռագիրը կըսէ թէ 40,000 Ռուսք Բլէյլայէն Օրխանիէի վրայ քաղեր են Կուրքօ զօրավարին հետ միանալու համար : Կուրքօ ոչ միայն պաշտանաց մէջ յառաջացած չէ այլև Տաճիկներուն առջևէն ետ քաշուեր է :

Պեքէշ 17 դեկտ. — Ռուսք փութով կաշխատին պատերազմի շարունակութեան համար պատրաստութիւն տեսնելու : Նոր գունդեր կսկսին հոս հասնիլ . վեց զօրաբաժին ևս կըսպասուի :

Պէլկրատ 19 դեկտ. — Հօրվաթօլիչ Թիմօքի բանակին կը հրամայէ որ Ատլիէն գրաւեց : Լէշիանի և Պէնիճքի Նիշի ըսպառնացող գունդերուն գլուխն է . առնք Գուրչունլուն առին : Թիհօմիլ Նիքօլիչ Եալօրի և Նօվի-Պաղարի մէջ տեղ սահմանադրուին անցնող բանակին կը հրամայէ որ Սիէնիճայի վրայ կը քալէ : Ալէմիին Տրինայի բանակին կը հրամայէ, Պիէլինայի դէմ : Պէլի Մարքօլիչ ալ պահեստի բանակին կը հրամայէ :

Լոնտրա 18 դեկտ. — Տէյլի Նիւս կը գրէ թէ Անգղիա օգոստոսի մէջ Ձարին ազդարարեց է որ ներկայ պատերազմը ընդմիջելէ վերջը երկրորդ պատերազմ մը եթէ սկսի, ինքն ալ պիտի մասնակցի այն առեւն :

Լոնտրա 21 դեկտ. — Վիէնայէն Տէյլի Նիւսի կը գրեն թէ կէս պաշտօնապէս յայտնուեր է որ Անգղիա Պօլսոյ հետ կը բանակցի Տարտանէլը իւր պատերազմական նաւերուն առջև բաց թողելու համար :

ՕՐԱՑՈՑԾ ՊԱՐԶ ԵՒ ԸՆԴԱՐՁԱԿ
1878
ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ ՔՐԻՍՏՈՍԻ
ՅԵՐԵԿԵԼ
ՆԵՐԵՄԻԱ ՔԱՀԱՆԱՅԵ ԽԱՍԳԻԷՂԻ
ՊԱՐՈՆԱԿԻՈՒԹԻՒՆ ԸՆԴԱՐՁԱԿԻՆ
ՕՐԱԳՈՅԿ ՍԱՐԴԷ
ԱԶԳ. ՀՈԳԵԼՈՐ ԳԼՈՒԽ, և ԸՆԴՀ. ԺՈՂՈՎ.
ԱԶԳ. ՎԱՐՆՈՒԹԻՒՆ ԿՐՕՆԱԿԱՆ՝ և ՔԱԶ. ԺՈՂՈՎ.
ԱԶԳ. ԴԱՆԱԴԱՆ ԺՈՂՈՎ. ԽՈՐՀՈՐԴԻ և ՀՈԳԱՔԱՐՁՈՒԹԻՒՆ.
ՍԿԻՂԵՆ ՕՍՄԱՆԵԱՆ ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ.
ՕՍՄԱՆԵԱՆ ԿԱՅՍՐ և ԿԱՅՍԵՐԱԶՈՆԸ.
ԲԱՐՃՐԱՍՏԻԾԱՆ ՆԱԽԱՐԱՐՔ ՏԵՐՈՒԹԵԱՆ.
ՀԱՅԱԴԳԻ ՍԱԶՈՆԱՏԱՐՔ Ի Բ. ԴՈՒՆ.
ԹԻՒ ՄԱՐԴԿԱՆ ԸՆԴ. ԱՄՆԱՅԻՆ ԵՐԵՍՍ ԵՐԿԻՐԻ.

Թիւ աղդիս Հայոց .
Արժէք դրամոց զանազան աղդաց .
Մշտնջենաւոր աղիւսակ դիւտի աւուր
ամսամտի .
Համեմատութիւն Եւրոպիոյ և Տաճկաստանի ժամուց և ըրպէից .
Կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով,
Պարզ 60 փր. Ընդարձակ 3 ղշ :

ԶԲՕՍՍԱՐԱՆ ՄԱՆԿԱՆՑ
ԿԱՄ
ՆՈՒԼԻ ԿԱՂԱՆԴԻ
ՊԵՐԵՂԱՆԵՐԷ

Մաքուր տպագրութեամբ, ընտիր թղթի վրայ տպուած, գեղեցիկ պատկերներով զարդարուած գրքոյի մէջ, փոքրիկ աղայոց և աղջկանց ընթերցանութեան շատ յարմար :
Կը պարունակէ օգտակար ծանօթութիւններ, բարոյակից վէպեր, լաւ խմբատներ, զուարճալիքներ, և այլն :
Գինն է 1 հինգնոց թղթագրամ. գրեթէ ձրի :

ՍՈՒՐԱՏԻ ՈԳԻՆ
ԲՕՍԻ ՏԸ ՃԻԻՍԹԻՆԵԱՆԻ

Ոգեկանութեան (սքիթիթիզմ) վրայ գրուած սոյն կարեւոր գործը որ Պ. Յ. Սվաճեանէ թարգմանուած և իզմիրի Արշալուս Արշապատի տպարանէն իւրոյս ընծայուած է, նոյնպէս կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիլէր-ճատտէսի, թիւ 2, Ս. Դ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով : Գին 25 սանթիմ :

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿԶԶԻ
ԸՆԿԵՑԻՆԱ ՄԱՐԴԸ

Ժիւլ Վէրն անուանի հեղինակին սոյն հետաքրքրաշարժ և հրահանգիչ գործին երկրորդ հատորն ալ իզմիրէն հասած ըլլալով, կը ծախուի Եէնի-ճամի, Զիլինկիլէր-ճատտէսի, թիւ 2, Ս. Դ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով : Գին 2 ֆրանք :

ԹԵՍԱԻՐՈՍԻ
ԲԱՐՈՅԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆ

Այս պատուական գիրքը այս անգամ չնորհիւ գեր . Խորէն եպիսկոպոսի Միթի-թարեան գրաբարէն համառօտութեամբ աշխարհաբարի թարգմանելով իզմիրի Տէտէեան եղբարց տպարանէն իւրոյս ընծայեցաւ մաքուր տպագրութեամբ, Յուսալի է որ այս անգամ գործը մեծ ընդունելութիւն պիտի գտնէ աղգային վարժարաններէն և ընթերցասէր հասարակութենէն :
Գիրքը կազմեալ 316 երեսէ բաղկացած ըլլալով կը վաճառի Եէնի-ճամի Զիլինկիլէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Դ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով : Գին 3 ֆրանք :

ԹԱՏՐՈՆ ԲԱՐԵԿԱՄ ՄԱՆԿԱՆՑ
ԲԵԶՄԱՊԱՏԿԵՐ

Տղայոց ընթերցանութեան յատկացեալ այս հանդէսը՝ որ աղիւս թղթոյ վրայ բազմաթիւ պատկերներով գեղեցիկ և վայելուչ տպագրութեամբ իւրոյս ընծայուած է, կը պարունակէ բարոյական հրահանգիչ և զուարճալի նիւթեր :
Սոյն գործին տարեկան 24 թերթերը ամբողջապէս կազմուած, Կաղանդի նուերի համար ամենէն յարմար և պատուական առարկայ մ'ըլլալով, սոյն նպատակին ծառայեցնելու համար ալ՝ գործոյն ստուարութեանը նոյնիմով գինը ամենաջնջին գումարի մը՝ այն է 1 ֆր. 30 սանթիմի՝ կամ որ նոյն է 6 ղշ. մէծիտից գրամի իշած է, և կը ծախուի փարիզու գրատունը և ամեն գրավաճառաց քով :

ԽՈՐՀՈՒՐԴԻ ՀԱՆԴԻՍԻ
ԱՐԱՐԶԱԳՈՐԾԻԹԵԱՆ ԱՍՏՈՒԾՈՑ
ՅԵՂ Ի ԳՐԱՆՈՐ ԲԱՆ
ՊՈՒՍ Գ. ՔԵՐԵԿԵԼԵԱՆ
ԳՈՐԾ ԱՍԻԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆ
ՏԱԿԱԳՐՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՄԵԱՆ
1878

Սոյն գունդաքեայ երկասիրութիւնը՝ որ 32 երեսէ կը բաղկանայ՝ նիւթոյն ազնուութեանը գրաբառ սահուն ոճոյն և աղգի աղգի գողտրիկ իմաստիցն համար՝ Կաղանդի նուեր և Մրցանակաբաշխութեան համար մէկ հատիկ արժանաւոր պարգև համարուած և արդէն սպառած է :
Այս անգամ Ն. Բարձրաշնորհ Սրբազնութեան անուան պաշտպանութեամբ հովանաւորեալ, Արամեան մաքուր տպագրութեամբ և աւելի գեղեցիկ դիրքով՝ թարգմանչէն խնամով ուղղեալ և ինչ ինչ ի կարեւորաց յաւելեալ իւրոյս կընծայուի Ասիական բարեխախտ ընկերութեան նորահաս ուսանողաց համար, այնու քաղցր ակնկալութեամբ որ անշուշտ սոյն Բ. տիպն ալ առաջնոյն բախտին պիտի արժանանայ, հայկական գրաւոր լեզուին վստահութեանը վրայ ճաշակունեցող նորատի ուսանողներէն :
Գինն է 3 դահեկան ողջ թղթագրամ :
Դպրոցաց կաղանդի նուերի համար մասնաւոր զեղջ կըլլայ :
Կեդրոնատեղին է գրատուն փարիզու Ձագմագ ճըլար Եօգուշու Յակոբեան խան թիւ 13 :
Կը ծախուի բոլոր գրավաճառաց քով :

ՊԱՅՄԱՆՔ ԲԱՍԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
Հայրենիք երեքաթիւ և չարաթ օրերը կը հրատարակուի :
Տարեկան բաժանորդագիրն է մէկ հարիւրնոց թուղթ կանխիկ :
Վեցամեայն մէկ յիսուննոց :
Եռամեայն մէկ քսաննոց և տասնոց :
Միամեայն մէկ տասնոց :
Ծանուցման տաղը երկու զրուշ է :
Եմբագրութեան ուղղեալ նամակ կամ գիր ետ չը տրուի :
Լրագրոյս վերաբերեալ ու է գիր պէտք է ուղղել առ Տէր-Խմբագիր Մ. Յ. Միլիքեան Բիզա բաշա խան թիւ 1 :
ՏԵՐ-ԽՄԲԱԳԻՐ
Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ
ՏՊԱԳՐ. Ս. Դ. ՊԱՏԻՉՊԱՆԵԱՆ ԵՒ ԸՆԿԵՐ
Բիզա փաշա խան քիւ 3